

Odborné recenze

Recenze zpracovali:

1. doc. RNDr. Bohumír Štědroň, CSc
2. prof. JUDr. Zdeněk Souček, DrSc
3. prof. PhDr. Jan Barták, DrSc

1. Recenze Budoucnost lázeňství

Och F., Mankovecký L., Schlanger J., Vylita T.

Výzkumný ústav balneologický v. v. i., 2018

Promyšleně koncipovaná a kreativní publikace se skládá z devíti kapitol včetně závěru a 3 příloh (Léčení a léčitelství ve světovém lázeňství, Biologická léčba a autoimunita, Globální zdraví). První tři prognosticky zaměřené kapitoly specifikují pojmy budoucnost, vize a strategie. Pozornost je věnována západní civilizaci v příštích 15 letech a budoucnosti zdravotnictví ve světě a EU podle WHO, OECD a zdravotního výzkumu EU. Dalších 6 kapitol je věnováno změnám v současných trendech. K nim patří tendence ve zdravotním výzkumu, orientovaném na léčebné lázeňství, trendy v ekonomickém výzkumu včetně biomedicínské informatiky, nové přístupy k rozvoji vzdělávání a výchovy v léčebném lázeňství i zdravotním službám. Velmi důležité jsou informace, týkající se hlavních hráčů s vlivem na budoucí vývoj lázeňství ve světě a EU, WHO, Evropský svaz lázní ESPA, výbory OECD a vybrané asociace zdravotní turistiky.

Publikaci lze doporučit manažerům, politikům i posluchačům středních i vysokých škol a je obdivuhodné, jaké množství zajímavých i strategických informací je na celkem 71 stranách textu.

doc. RNDr. Bohumír Štědroň, CSc, Univerzita Karlova Praha, 2018

2. Recenze Budoucnost lázeňství

Och F., Mankovecký L., Schlanger J., Vylita T.

Výzkumný ústav balneologický v. v. i., 2018

Při posuzování jakékoli publikace je třeba si položit především otázku, komu je tato publikace určena. Autoři na tuto otázku explicitně neodpovídají, avšak z jejího obsahu lze usoudit, že je určena prakticky "všem". Od členů zákonodárných sborů, přes orgány státní moci a samosprávy, lékařské obci i široké veřejnosti. Je tomu tak proto, že lázeňství by mohlo vytvářet významnou součást české ekonomiky, která by v budoucnosti měla být založena na tzv. "stříbrné ekonomice", tj. odvětvích aplikujících poznatky vědy. Zhoubné důsledky potlačování úlohy lázeňství se ostatně názorně ukázaly za panování jedné z předchozích vlád, jejíž ministr zdravotnictví chtěl lázeňství založit pouze na komerční bázi. Rozvoj lázeňství velmi poškodil.

Autoři se ve správné snaze o definiční čistotu pokusili definovat základní pojmy z oblasti prognózování a strategie. Je jistě právem každého autora zvolit obsah jednotlivých pojmů strategie, mise, vize, strategických cílů a strategických operací. Dovoluji si ve vší skromnosti upozornit na definice ve svých publikacích.

Těžiště publikace spočívá v popisu jednotlivých trendů, očekávaných v budoucnosti, která je správně ohraničena obdobím následujících 15 let. Tyto pasáže jsou nesmírně pečlivě zpracované a pro každého čtenáře nepochybně poskytují řadu nových poznatků a mnoho poučení. Zajímavá je poznámka, že materiály WHO neobsahují problematiku lázeňství. Mělo by to naše zástupce v této organizaci vyzvat k tomu, aby tuto problematiku, která pro ČR v budoucnosti bude velmi významná, věnovali svou pozornost.

Překvapilo mě převážně negativní stanovisko autorů k tzv. alternativní medicíně. Mám s touto problematikou dlouholeté, převážně pozitivní zkušenosti. Ostatně pouhý pohled na populační vývoj ve státech používajících v rozsáhlé míře tzv. alternativní medicínu v porovnání s vymírající Evropou o něčem svědčí. Také nejnovější postupy k alternativní medicíně v USA jistě nelze přehlédnout. Opatření prováděná v ČR směrem k potlačení rozvoje alternativní medicíny pokládám za velmi velkou chybu, která v budoucnosti bude muset být napravena. Rozvoj lázeňství by se rozhodně měl aplikací alternativní medicíny zabývat.

V práci jsem postrádal větší prostor pro moderní metody medicíny založené na využití elektroniky (telemedicína, systém Watson atd.). Snad v dalším vydání publikace by bylo dobré se těmto problémům více věnovat. Velmi pozitivně hodnotím, že autoři v souladu s principy strategického myšlení respektují princip variantnosti a formulují více variant budoucího vývoje.

Závěr: Jde o velmi pečlivě zpracovanou publikaci, zaměřenou na rozvoj v budoucnu velmi důležitého oboru. Je potřebné poznatky, které jsou zde obsaženy, distribuovat mnoha!!! subjektům, které rozvoj lázeňství mohou ovlivnit a podpořit.

prof. JUDr. Zdeněk Souček, DrSc

25. 9. 2018

3. Recenze Budoucnost lázeňství

Och F., Mankovecký L., Schlanger J., Vylita T.

Výzkumný ústav balneologický v. v. i., 2018

Předložená práce má skromný podtitul „Poznámky k budoucnosti lázeňství“, nicméně jde o zasvěcenou prognostickou multidisciplinární studii vývoje lázeňství v horizontu cca 15-ti let. Na 71 stranách se zabývá, na základě solidní heuristické přípravy, právními, geopolitickými, ekonomickými, sociálními, demografickými a v neposlední řadě vědeckovýzkumnými aspekty rozvoje lázeňství ve světě a v ČR a na základě jejich analýzy nastiňuje alternativní možnosti rozvoje lázeňství se zřetelem k předpokládané úrovni rozvoje systému zdravotnických služeb.

Zvláštní pozornost zasluhují kapitoly 4 a 6, které zahrnují strukturované trendy rozvoje lázeňství ve světě a u nás. V obecné rovině v kapitole 4 autoři rozebírají trendy ve zdravotnickém výzkumu v oblasti léčebného lékařství, v oblasti přírodních léčivých zdrojů, ve vzdělávání a výchově, zdravotnických službách, v balneotechnice, technologii a metodice využívání přírodních léčivých zdrojů, v rozvoji institucionální kapitálové formy lázeňství ve specifikaci na konkrétní podmínky v ČR.

Na uvedený rozbor logicky navazuje kapitola 6 (resp. subkapitola 6.1. a 6.2), věnovaná českým trendům v lázeňství v oblasti informačních systémů, vzdělávání, vědě a výzkumu, balneologii a prevenci.

Za pozornost stojí publikování zahraničních zkušeností s finanční spoluúčastí zaměstnanců na řízení zdravotnických (i jiných) organizací a s jejich přínosy v zainteresovanosti zaměstnanců na rozvíjení intelektuálního kapitálu organizace s měřitelnými efekty ekonomickými, sociálně psychologickými a zejména léčebnými.

Každý z výše uvedených trendů prvoplánově oslovuje čtenáře-odborníky v dané oblasti, ale hodnota celého díla spočívá, podle mého názoru, právě v provázanosti všech sledovaných aspektů, neboť – jak pravil klasik – nelze zkoumat dílčí bez znalosti obecného.

To by mělo oslovit zejména čtenáře – politiky, pracovníky státní správy, manažery a další osobnosti, které mohou budoucí vývoj českého lázeňství pozitivně ovlivnit.

Publikace má ambice vyvolat podnětnou odbornou diskuzi. Na základě nových poznatků a měnícího se systému zdravotnických služeb může přispět k vytvoření ucelené, komplexně pojaté, strategie českého lázeňství.

V Praze dne 27.10.2018

prof. PhDr. Jan Barták, DrSc